

Програмите за наблюдение на Агенцията за национална сигурност на САЩ, органите за наблюдение в различните държави членки и въздействието върху личния живот на гражданите на ЕС

Резолюция на Европейския парламент от 4 юли 2013 г. относно програмата за наблюдение на Агенцията за национална сигурност на САЩ, органите за наблюдение в различните държави членки и тяхното отражение върху правото на неприкосновеност на личния живот на гражданите на ЕС (2013/2682(RSP))

Европейският парламент,

- като взе предвид членове 2, 3, 6 и 7 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и член 16 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),
- като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ),
- като взе предвид Конвенция № 108 на Съвета на Европа от 28 януари 1981 г. за защита на лицата при автоматизираната обработка на лични данни и допълнителния протокол към нея от 8 ноември 2001 г.,
- като взе предвид законодателството на ЕС в областта на правото на неприкосновеност на личния живот и защитата на данните, по-специално Директива 95/46/ЕО за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни, Рамково решение 2008/977/ПВР относно защитата на личните данни, обработвани в рамките на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, Директива 2002/58/ЕО относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации и Регламент (ЕО) № 45/2001 относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни,
- като взе предвид предложенията на Комисията за регламент и директива относно реформата на режима за защита на данните в ЕС,
- като взе предвид Споразумението за правна взаимопомощ между ЕС и САЩ, което предоставя възможност за обмен на данни с оглед на предотвратяването и разследването на престъпна дейност, Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство (CETS № 185), Споразумението относно неприкосновеността на личните данни между ЕС и САЩ (2000/520/ЕС) и настоящото преразглеждане на режима на неприкосновеност на личните данни,
- като взе предвид Закона за обединяване и укрепване на Америка чрез осигуряване на подходящи инструменти за разкриване и противодействие на тероризма и Закона за наблюдение на чуждестранните разузнавателни служби (FISA) на САЩ, в т.ч. раздел 702 на Закона за изменение на Закона за наблюдение на чуждестранните разузнавателни служби от 2008 г. (FISAAA),

- като взе предвид текущите преговори за рамково споразумение между ЕС и САЩ относно защитата на личните данни при техния трансфер и обработка за целите на полицейското и съдебното сътрудничество,
  - като взе предвид своите предходни резолюции относно правото на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, по-специално резолюцията от 5 септември 2001 г. относно наличието на световна система за прихващане на частни и търговски разговори и съобщения (системата за прихващане „Ешелон“)¹,
  - като взе предвид изявленията на председателя на Европейския съвет Херман ван Ромпюй, председателя на Европейския парламент Мартин Шулц, заместник-председателя на Комисията и член на Комисията, отговарящ за правосъдието, основните права и гражданството, Вивиан Рединг, както и заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност Катрин Аштън,
  - като взе предвид член 110, параграфи 2 и 4 от своя правилник,
- А. като има предвид, че трансатлантическото партньорство между ЕС и САЩ трябва да се основава на взаимно доверие и уважение, лоялно и взаимно сътрудничество, зачитане на основните права и върховенството на закона;
  - Б. има предвид, че държавите членки са длъжни да зачитат основните права и ценности, залегнали в член 2 от ДЕС и в Хартата на основните права;
  - В. като има предвид, че придържането към тези принципи в момента е под въпрос след като през юни 2013 г. сведения в международната преса разкриха доказателства, че чрез програми като „Призма“ органите на САЩ получават широкомащабен достъп до личните данни на граждани на ЕС, използващи доставчици на онлайн услуги от САЩ, и обработват тези данни;
  - Г. като има предвид, че тези предположения касаят не само действия на органите на САЩ, но и органите на няколко държави — членки на ЕС, които според международната преса са сътрудничили с „Призма“ и други подобни програми или са получили достъп до създадените бази данни;
  - Д. като има предвид освен това, че няколко държави членки имат програми за наблюдение със сходно на програма „Призма“ естество или обсъждат въвеждането на такива програми;
  - Е. като има предвид, че бяха повдигнати конкретни въпроси по отношение на съвместимостта с правото на ЕС на практиката на Правителственото управление по комуникациите (GCHQ) — разузнавателна агенция на Обединеното кралство — на пряк достъп до трансатлантическите подводни кабели за пренос на електронни съобщения в рамките на програма с кодово име „Темпора“; като има предвид твърденията, че други държави членки получават достъп до транснационални електронни съобщения без редовно издадена заповед, а въз основа на специални съдилища, споделят данните с други държави (Швеция) и могат да увеличат

---

¹ ОВ С 72 Е, 21.3.2002 г., стр. 221.

- капацитета си за наблюдение (Нидерландия, Германия); като има предвид, че е изразена загриженост в други държави членки във връзка с правомощията на тайните служби за прихващане на информация (Полша);
- Ж. като има предвид, че има сведения, че институциите на ЕС и посолствата и представителствата на ЕС и на държавите членки са били обект на дейности по наблюдение и шпиониране от страна на САЩ;
- З. като има предвид, че в писмо до главния прокурор на САЩ Ерик Холдър членът на Европейската комисия В. Рединг изтъква загрижеността на Европа и отправя искане за разяснения и обяснения относно „Призма“ и други подобни програми, предполагащи събирането и търсенето на данни, както и относно законите, съгласно които може да се получи разрешение за подобни програми; като има предвид, че все още няма цялостен отговор от органите на САЩ, въпреки разискванията по време на заседанието на министрите на правосъдието на ЕС и САЩ, проведено в Дъблин на 14 юни 2013 г.;
- И. като има предвид, че по реда на Споразумението относно неприкосновеността на личните данни, на държавите членки и на Комисията е вменено задължението да гарантират сигурността и неприкосновеността на личните данни; като има предвид, че както се съобщава в международната преса, всички дружества, които са замесени в случая „Призма“, са страни по Споразумението относно неприкосновеността на личните данни; като има предвид, че съгласно член 3 от въпросното споразумение Комисията има задължението, в случай на неспазване на разпоредбите на споразумението, да отмени или да прекрати неговото действие;
- Й. като има предвид, че Споразумението за правна взаимопомощ между ЕС и САЩ, ратифицирано от ЕС и Конгреса на САЩ, определя условията и реда за събиране и обмен на информация, както и за изискване и предоставяне на помощ при събиране на доказателства, намиращи се в дадена държава, в подкрепа на наказателни разследвания или съдебни производства в друга държава;
- К. като има предвид, че би било жалко, ако усилията за договаряне на трансатлантическо партньорство в областта на търговията и инвестициите, което показва ангажимент за по-нататъшно укрепване на партньорството между ЕС и САЩ, бъдат засегнати от неотдавнашните твърдения;
- Л. като има предвид, че на 14 юни 2013 г. членът на Комисията С. Малмстрьом обяви създаването на трансатлантическа експертна група;
- М. като има предвид, че в писмо до органите на Обединеното кралство членът на Европейската комисия В. Рединг изрази загриженост във връзка със сведенията в пресата относно програмата „Темпора“ и изиска разяснения относно нейния обхват и режим на работа; като има предвид, че органите на Обединеното кралство защитиха дейностите по наблюдение, извършвани от Правителственото управление по комуникациите, и заявиха, че те се осъществяват съобразно строги законови рамки;
- Н. като има предвид, че на равнището на ЕС се провежда реформа в областта на защитата на личните данни, чрез преразглеждане на Директива 95/46/ЕО и замената ѝ с предложението общ Регламент за защита на личните данни и Директивата относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от

компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказателни санкции и относно свободното движение на такива данни (Директивата за защита на личните данни);

1. Потвърждава, че продължава да подкрепя трансатлантическите усилия за борба срещу тероризма и организираната престъпност, но изразява дълбока загриженост във връзка с програма „Призма“ и други подобни програми, тъй като, ако бъде потвърдена наличната към настоящия момент информация, те могат да представляват тежко нарушение на основното право на гражданите и жителите на ЕС на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни, както и на правото на личен и семеен живот, поверителността на съобщенията, презумпцията за невинност, свободата на изразяване на мнение, свободата на информацията и свободата за извършване на стопанска дейност;
2. Решително осъжда шпионирането на представителствата на ЕС, тъй като, ако бъде потвърдена наличната към настоящия момент информация, освен възможното му въздействие върху трансатлантическите отношения, това би означавало тежко нарушение на Виенската конвенция за дипломатическите отношения; призовава за незабавно изясняване на въпроса от страна на органите на САЩ;
3. Призовава органите на САЩ незабавно да предоставят на ЕС пълна информация за програма „Призма“ и други подобни програми, предполагащи събиране на данни, по-конкретно по отношение на тяхното правно основание, необходимост и пропорционалност, както и по отношение на предпазните механизми, приложени, за да се защитят основните права на гражданите на ЕС, като например ограничаване на обхвата и продължителността, условия за достъп и независим надзор, както се предвижда в Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство и както беше поискано от члена на Комисията В. Рединг в нейното писмо от 10 юни 2013 г. до главния прокурор Ерик Холдър; призовава органите на САЩ да спрат действието и да преразгледат всички закони и програми за наблюдение, които нарушават основното право на гражданите на ЕС на неприкосновеност на личния живот и на защита на личните данни, суверенитета и юрисдикцията на ЕС и неговите държави членки, както и на Конвенцията за престъпления в кибернетичното пространство;
4. Призовава Комисията, Съвета и държавите членки да разгледат възможността за използване на всички инструменти, с които разполагат, при разискванията и преговорите със САЩ, както на политическо, така и на експертно равнище, с цел постигане на посочените по-горе цели, в т.ч. възможното спиране на действието на споразуменията за резервационните данни на пътниците и за Програмата за проследяване на финансирането на тероризма;
5. Изисква на трансатлантическата експертна група, както беше обявена от члена на Комисията С. Малмстрьом и в която ще участва Европейският парламент, да се предостави подходящо ниво на достъп до класифицирана информация и достъп до всички свързани документи, за да бъде в състояние да осъществява своята дейност надлежно и в рамките на определен срок; освен това призовава Парламентът да бъде представен по подходящ начин в тази експертна група;
6. Призовава Комисията и органите на САЩ да възобновят незабавно преговорите по

рамковото споразумение относно защитата на личните данни при техния трансфер и обработка за целите на полицейското и съдебното сътрудничество; призовава Комисията да гарантира в хода на тези преговори, че споразумението отговоря най-малко на следните критерии:

- a) предоставя на гражданите на ЕС правото на информация, когато техни лични данни се обработват в САЩ;
  - б) гарантира, че достъпът на гражданите на ЕС до съдебната система на САЩ е еднакъв с този, от който се ползват гражданите на САЩ;
  - в) гарантира по-конкретно правото на правна защита;
7. Призовава Комисията да гарантира, че стандартите на ЕС за защита на личните данни и текущите преговори по пакета на ЕС относно защитата на данните не се ограничават в резултат на трансатлантическото партньорство в областта на търговията и инвестициите със САЩ;
  8. Призовава Комисията, предвид последните разкрития, да извърши цялостен преглед на Споразумението относно неприкосновеността на личните данни в съответствие с член 3 от споразумението;
  9. Изразява дълбока загриженост предвид разкритията във връзка с твърденията за програми за наблюдение, изпълнявани от държави членки или с помощта на Агенцията за национална сигурност на САЩ, или едностранно; призовава държавите членки да проучат съвместимостта на такива програми с първичното и вторичното право на ЕС, по-специално с член 16 от ДФЕС относно защитата на личните данни, както и със задълженията на ЕС в областта на основните права, произтичащи от ЕКПЧ и общите конституционни традиции на държавите членки;
  10. Подчертава, че всички дружества, които предоставят услуги в ЕС, трябва да спазват правото на ЕС без изключение и да носят отговорност за всички нарушения;
  11. Подчертава, че дружествата, които попадат в приложното поле на юрисдикцията на трета държава, следва да осигуряват на потребителите, установени в ЕС, ясно и различимо предупреждение относно възможността лични данни да бъдат обработвани от правоприлагащите органи и разузнавателните агенции вследствие на поверителни заповеди или разпореждания;
  12. Изразява съжаление във връзка с факта, че Комисията се отказва от предишния член 42 на версията на регламента за защита на данните, за която изтече информация; призовава Комисията да поясни защо е взела такова решение; призовава Съвета да следва подхода на Парламента и да добави отново такава разпоредба;
  13. Подчертава, че в демократичните и отворени държави, основани на върховенството на закона, гражданите имат право да знаят за тежки нарушения на своите основни права и да ги изобличават, в това число нарушенията, в които е замесено собственото им правителство; подчертава необходимостта от процедури, позволяващи на лицата, които подават сигнали за нередности, да разкриват тежки нарушения на основните права, както и необходимостта на такива лица да се

предоставя нужната защита, включително и на международно равнище; изразява своята неотменна подкрепа за разследващата журналистика и свободата на медиите;

14. Призовава Съвета, като неотложен въпрос, да ускори работата си по целия пакет относно защитата на данните, и по-специално по предложената Директива за защита на данните;
15. Подчертава необходимостта да се създаде европейски еквивалент на смесения парламентарно-съдебен контрол и анкетни комисии във връзка с разузнавателните служби, които понастоящем съществуват в някои държави членки;
16. Възлага на комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи да проведе задълбочено разследване по въпроса в сътрудничество с националните парламенти и с учредената от Комисията експертна група ЕС–САЩ и до края на годината да представи доклад, като:
  - а) събере всички свързани сведения и доказателства от източници както от САЩ, така и от ЕС (установяване на фактите);
  - б) проведе разследване във връзка с предполагаемото наблюдение, извършвано от органите на САЩ, както и с евентуалното наблюдение, извършвано от някои държави членки (установяване на отговорностите);
  - в) извърши оценка на въздействието на програмите за наблюдение върху: основните права на гражданите на ЕС (по-специално правото на зачитане на личния живот и личната кореспонденция, свободата на изразяване на мнение, презумпцията за невинност и правото на ефективна правна защита); действителната защита на данните както в границите на ЕС, така и за гражданите на ЕС извън неговите граници, като се обърне особено внимание на ефективността на законодателството на ЕС по отношение на механизмите за екстериториалност; безопасността на ЕС в ерата на „изчисленията в облак“; добавената стойност и пропорционалността на такива програми по отношение на борбата срещу тероризма; външното измерение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие (оценка на действителността и целесъобразността на решенията за трансфери от ЕС към трети държави, като например трансферите, извършвани съгласно Споразумението относно неприкосновеността на личните данни, по силата на международни споразумения и други правни инструменти за правна помощ и сътрудничество) (анализ на вредите и риска);
  - г) проучи най-подходящите механизми за правна защита в случай на потвърдени нарушения (административна и съдебна защита и схеми за обезщетение);
  - д) предложи препоръки, целящи предотвратяване на бъдещи нарушения и осигуряване на високо равнище на надеждна защита на личните данни на гражданите на ЕС чрез подходящи средства, по-конкретно чрез приемането на завършен пакет относно защитата на данните (политически препоръки и законотворчество);
  - е) издаде препоръки, целящи укрепването на информационната сигурност в

институциите, органите и агенциите на ЕС посредством подходящи вътрешни правила за сигурност на комуникационните системи с цел предотвратяване и отстраняване на нерегламентиран достъп и разкриване или загуба на информация и лични данни (отстраняване на нарушения на сигурността);

17. Възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Комисията, Съвета, Съвета на Европа, парламентите на държавите членки, на президента на САЩ, Сената и Камара на представителите на САЩ, както и на секретарите по въпросите на вътрешната сигурност и правосъдието на САЩ.